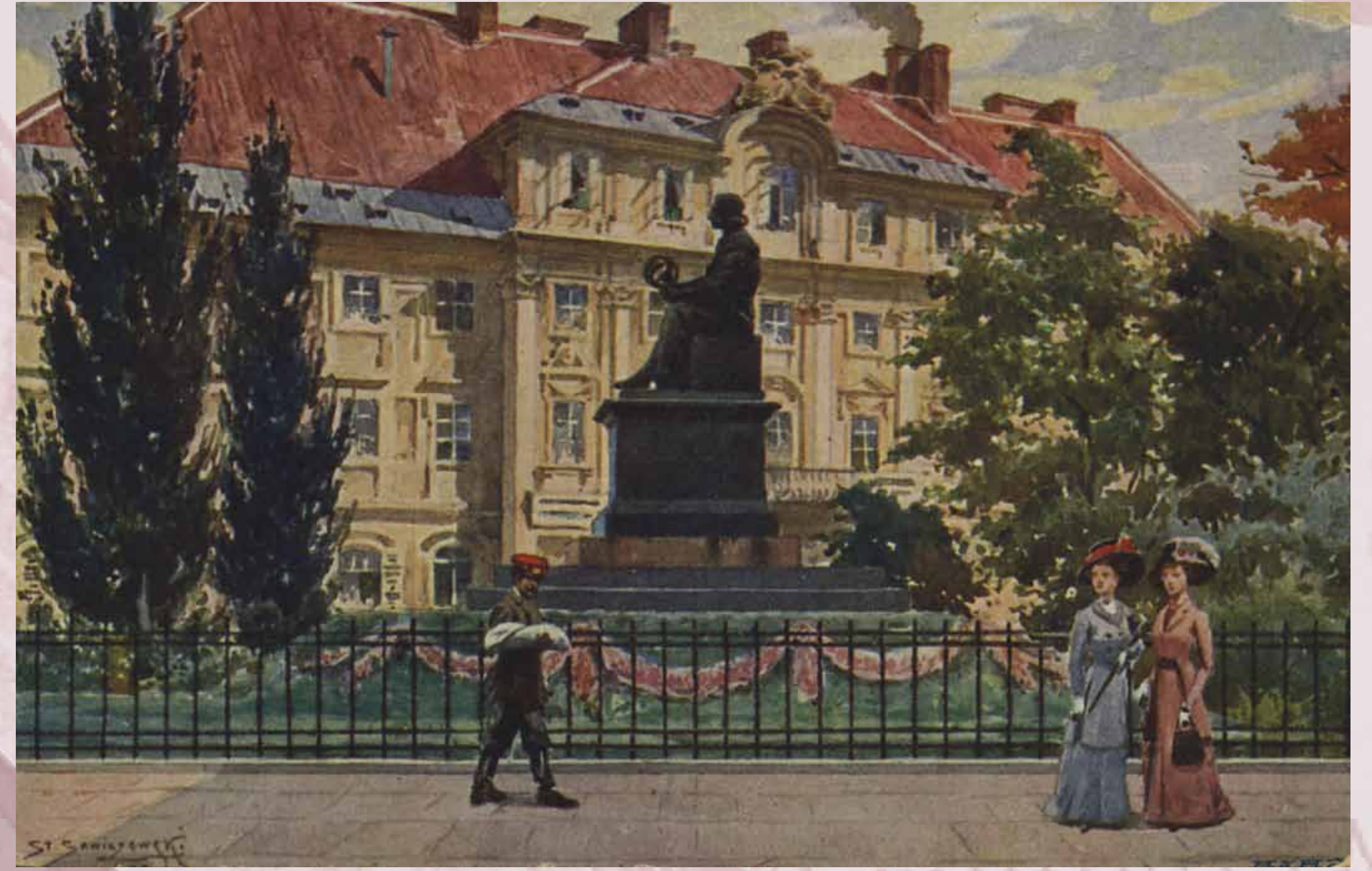

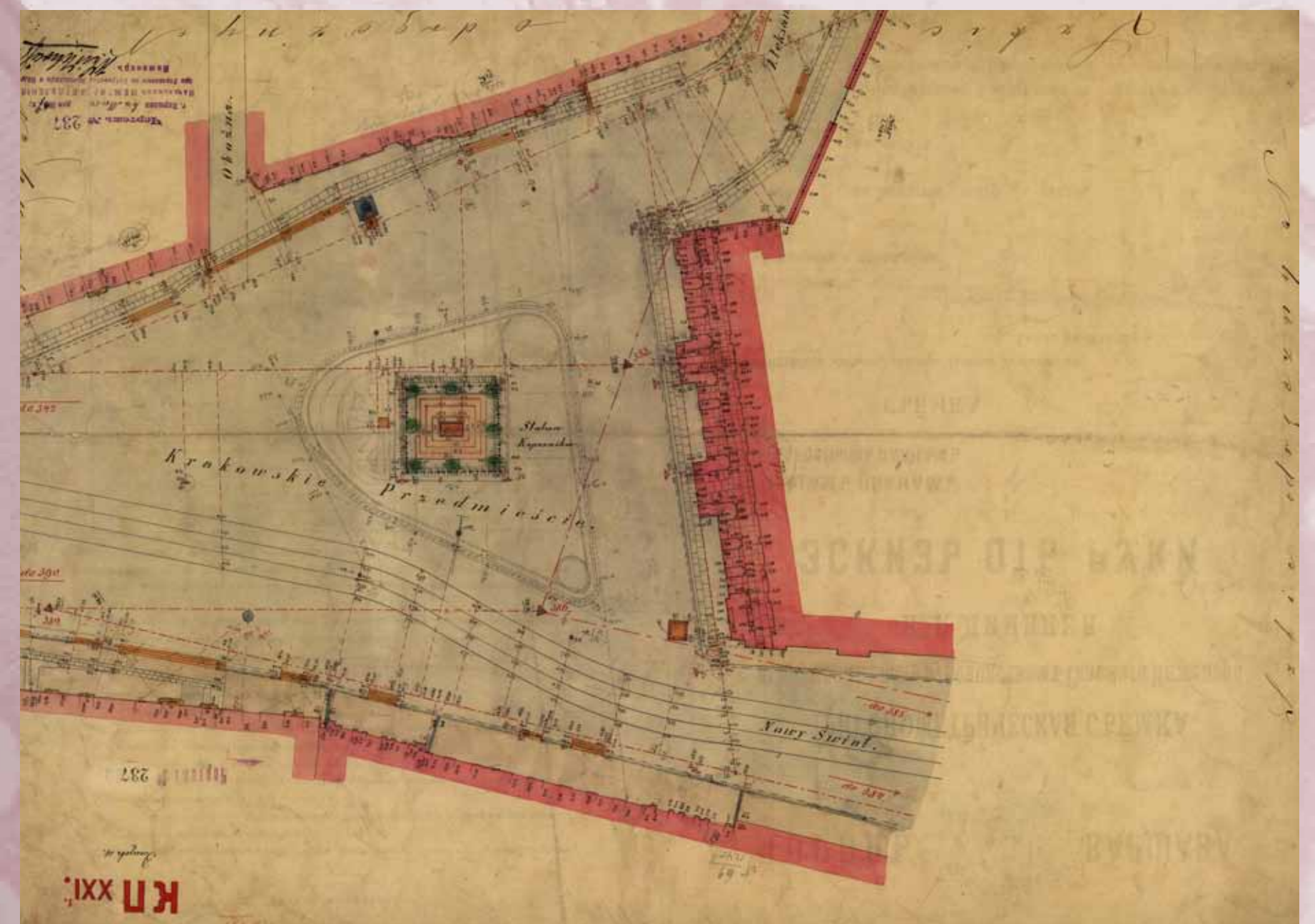
Niezrealizowany projekt pomnika Mikołaja Kopernika autorstwa Zygmunta Vogla, b.d., APAN, ZF, XXXI-55, k. 1

Stanisław Sawiczewski, Pomnik Mikołaja Kopernika na tle nieistniejącego pałacu Karasia, b.d., KLZ

POMNIK W WARSZAWIE

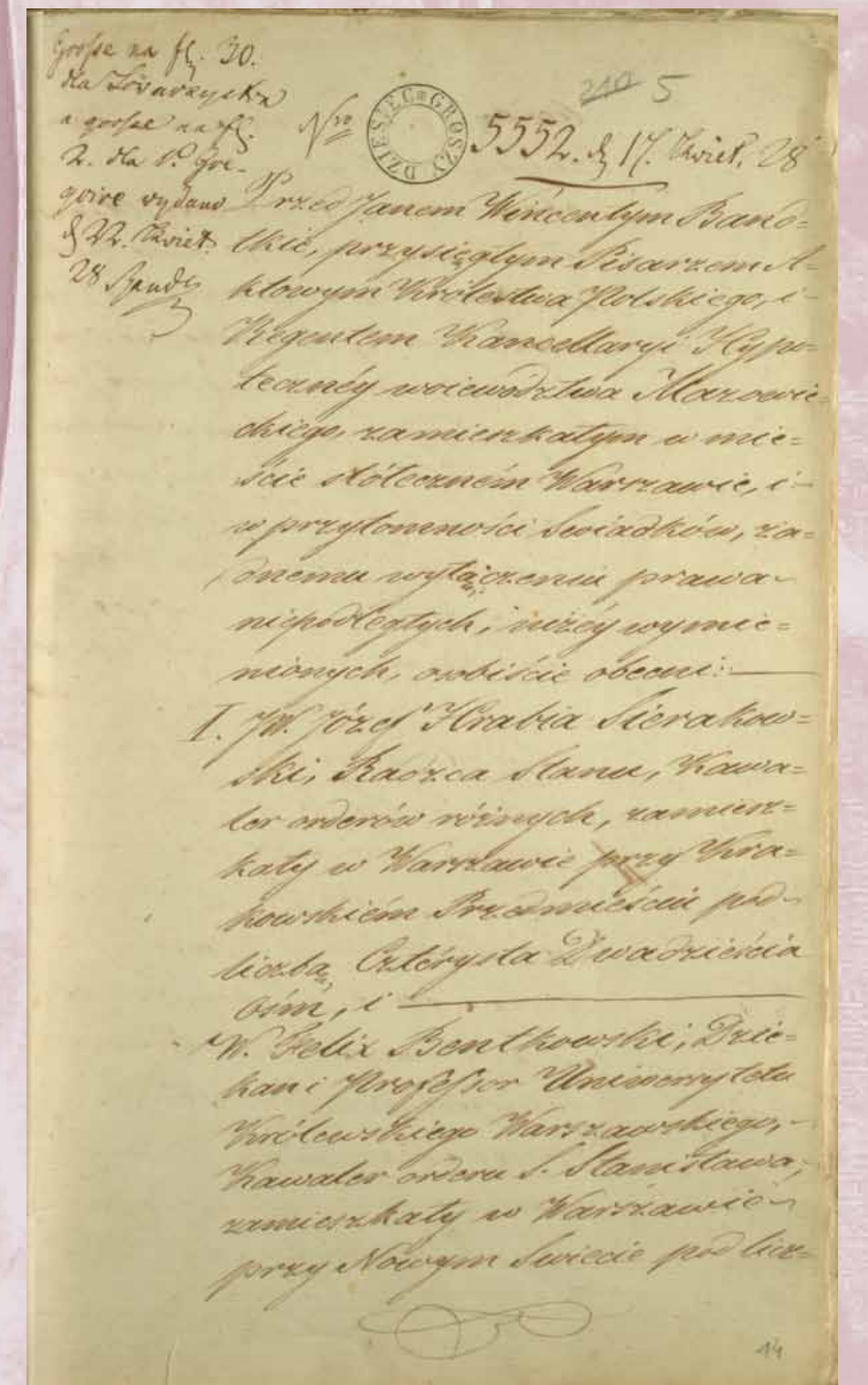
Sprawa wystawienia pomnika Mikołaja Kopernika ciągnęła się aż 20 lat, częściowo z winy wykonawcy projektu, duńskiego rzeźbiarza Bertela Thorvaldsena. Było wiele projektów cokołu, m.in. Zygmunta Vogla, Piotra Aignera, Hilarego Szpilowskiego; wybrano pomysł Adama Idźkowskiego. Stanisław Staszic przeznaczył na budowę pomnika 170000 złotych polskich, jednak odsłonięcia jego nie doczekał. Odlew wykonał francuski brązownik, wspólnik Jana Norblina Jan Baptysta Grégoire oraz jego ojciec Klaudiusz Franciszek i brat Emil. Uroczystość odsłonięcia pomnika 11 maja 1830 roku poprowadził prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk Julian Ursyn Niemcewicz. W 1894 roku pomnik odnowiono. Wokół założono kwietnik z ogrodzeniem, które rozebrano dopiero w czasach międzywojennych. W czasie II wojny światowej usunięto polski napis i zasłonięto go brązową tablicą ze słowami w języku niemieckim. Podczas brawurowej akcji młodych warszawiaków ciężką, przymocowaną czterema śrubami niemiecką tablicę zdjęto. Uszkodzony w czasie powstania warszawskiego pomnik Niemcy wywieźli z Warszawy w celu przetopienia. Po wojnie pomnik został odnaleziony na Śląsku. W 1949 roku poddano go gruntownej restauracji pod kierunkiem profesora Stanisława Jagmina. Prace wykonano w odlewni pomników „Bracia Łopieńscy”. Dorobiono 28 fragmentów, wklejono 108 łatek i zanitowano 168 dziur. W czasie remontu Krakowskiego Przedmieścia w 2007 roku wokół pomnika Mikołaja Kopernika umieszczono mapę nieba z zaznaczonymi na niej planetami według projektu Antoniego Grabowskiego.

Krakowskie Przedmieście i pomnik Mikołaja Kopernika na planach Lindleya, lata 80. XIX wieku, APW, 1001/IV, L734/12

Bertel Thorvaldsen, Mikołaj Kopernik, Piotr Biegański, Pałac Staszica, Warszawa 1951, s. 138

Zaproszenie Jana Śniadeckiego na uroczystość odsłonięcia pomnika Mikołaja Kopernika przed Pałacem Staszica, 1830, BJ rkp. III 3115, k. 21

Pomnik Mikołaja Kopernika zniszczony w czasie II wojny światowej na tle zburzonego pałacu Zamoyskiego, 1945, KLZ

Pomnik Mikołaja Kopernika przed Pałacem Staszica, 1966, APAN, ZF, X-206, k. 1, fot. Teodor Hermańczyk

Pomnik Mikołaja Kopernika widziany z okien Pałacu Staszica, 2011, fot. Barbara Wiktorowska